

Η ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΟΥ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΣΕ ΜΙΚΡΕΣ ΕΝΟΤΗΤΕΣ

Ο εσωτερικός χώρος, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες των παιδιών και να εξυπηρετηθούν οι στόχοι του Αναλυτικού Προγράμματος, θα πρέπει να οργανώνεται και να διαμορφώνεται σε **επιμέρους ενότητες**. Τα χαρακτηριστικά μιας ενότητας χώρου ποικίλουν, σύμφωνα με το Γερμανό (2002), **με βάση τρία κριτήρια**:

- **Το θέμα**, που συνδέεται με συγκεκριμένες κατηγορίες δραστηριοτήτων και υποστηρίζεται από τη χρήση του κατάλληλου εκπαιδευτικού υλικού. Ανάλογα με το θέμα της, η ενότητα χώρου στοχεύει στην απόκτηση συγκεκριμένων γνώσεων και δεξιοτήτων.
- **Το ρόλο του εκπαιδευτικού**, ο οποίος μπορεί να είναι οργανωτικός, εμπνευστικός ή να περιορίζεται σε μια διακριτική εποπτεία των δραστηριοτήτων και της συμπεριφοράς των παιδιών.
- **Το είδος της δραστηριότητας**, που μπορεί να είναι ατομική, συνεργατική σε μικρή ομάδα ή να αφορά στο σύνολο της τάξης.

Οργάνωση του χώρου σε:

- Κέντρα ενδιαφέροντος
- Εργαστήρια
- Σταθμούς μάθησης
- Περιοχές δραστηριοτήτων
- Περιοχές λειτουργίας ομάδων

Οργάνωση του χώρου σε κέντρα ενδιαφέροντος (γωνιές)

Κατάλληλα διαμορφωμένα λειτουργικά τμήματα μέσα στη τάξη, που διαχωρίζονται το ένα από το άλλο και είναι εξοπλισμένα από διαφορετικό παιδαγωγικό υλικό, το οποίο εξυπηρετεί τη συγκεκριμένη δραστηριότητα που επιτελείται στη συγκεκριμένη γωνιά (Σακελλαρίου, 2013, Καρτασίδου και συν., 2001· Γερμανός, 2002· Sanoff, 1995).

Τα κέντρα ενδιαφέροντος έχουν πέντε γενικά χαρακτηριστικά:

1. **Η τοποθεσία,** όπου περιοχές της τάξης μπορούν να χωριστούν σε ζώνες ώστε να διαχωριστούν αντικρουόμενες δραστηριότητες.
2. **Τα όρια,** τα οποία καθορίζουν που ξεκινάει και που τελειώνει το κάθε κέντρο ενδιαφέροντος.
3. **Οι επιφάνειες** στις οποίες τα παιδιά μπορούν είτε να κάθονται είτε να παίζουν.
4. **Η έκθεση των παιχνιδιών και των υλικών και ο αποθηκευτικός χώρος** για αυτά. Αυτά δείχνουν στο παιδί ποια υλικά είναι διαθέσιμα, σε ποιο χώρο μπορούν να χρησιμοποιηθούν και που ανήκει καθένα από αυτά
5. **Ο χαρακτήρας και το συναίσθημα** του κέντρου ενδιαφέροντος θα πρέπει να είναι αντίστοιχα με το επίπεδο της δραστηριότητας και της ενέργειας που δαπανούν τα παιδιά για να την επιτελέσουν.

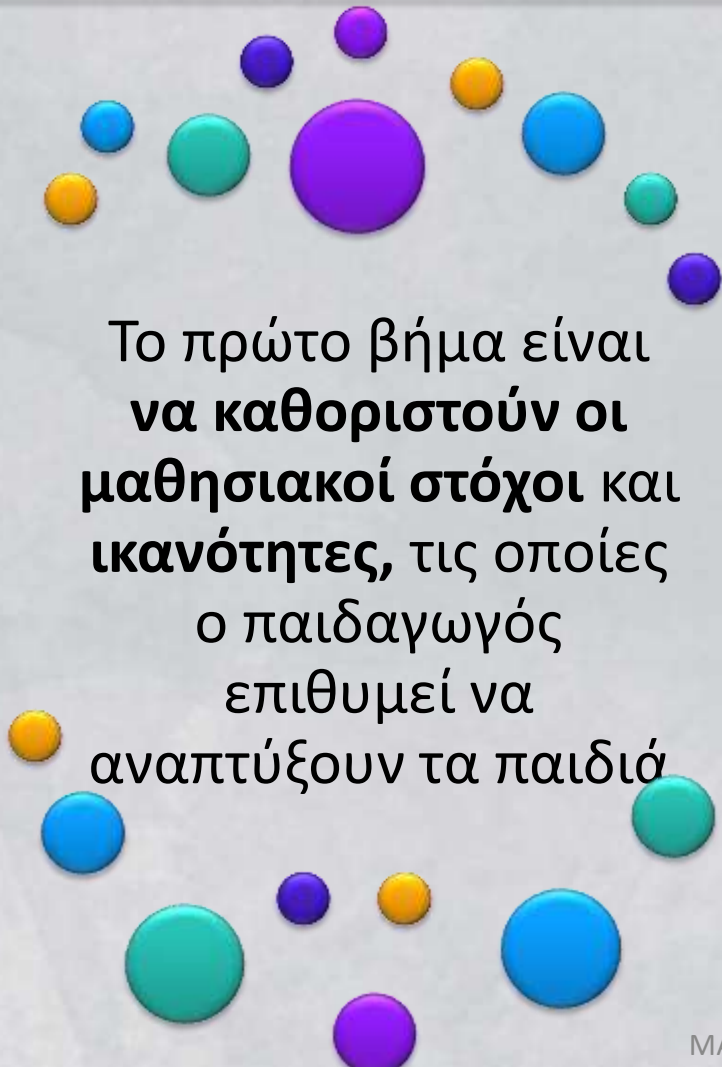
Οργάνωση του χώρου σε κέντρα ενδιαφέροντος (γωνιές)

Σκοποί και στόχοι των κέντρων ενδιαφέροντος

- καλύπτουν τις **συναισθηματικές ανάγκες** των παιδιών και παρέχουν ευκαιρίες για **κοινωνική αλληλεπίδραση**.
- δυνατότητα να καλύψουν τις ανάγκες τους για **κίνηση, για εξερεύνηση, πειραματισμό, ανακάλυψη και παιχνίδι**.
- δυνατότητα για **απομόνωση και ξεκούραση**.
- ενθαρρύνουν την **ανάληψη πρωτοβουλιών** και την **ανάπτυξη αυτονομίας**.
- γνωρίζουν **τον εαυτό τους**, τους άλλους, εξοικειώνονται με το **χώρο** και τον **χρόνο**.
- Αναπτύσσουν **δημιουργικότητα** και τη **φαντασία** τους.
- περιορίζεται το χάος και εξασφαλίζεται η **τάξη, η σταθερότητα και η οργάνωση**.
- συμβάλλουν στην **παρακίνηση και την επαύξηση της μάθησης μέσω του παιχνιδιού**.
- ενοποιούν τη μάθηση με τον καλύτερο, σέβεται τις δυνατότητες και τον προσωπικό ρυθμό κάθε παιδιού.
- συνδέεται αβίαστα το περιεχόμενο **διαφορετικών μαθησιακών περιοχών**.
- δημιουργούν μια **ατμόσφαιρα σπιτιού**.
- ενθαρρύνουν (εφόσον είναι σωστά οργανωμένα) την **ανάπτυξη των φυσικών και κοινωνικών ικανοτήτων των παιδιών καθώς και την ανάπτυξη γλωσσικών και γνωστικών ικανοτήτων**.

Οργάνωση του χώρου σε κέντρα ενδιαφέροντος (γωνιές)

Προκειμένου να επιλεγούν τα κέντρα ενδιαφέροντος

Το πρώτο βήμα είναι να καθοριστούν οι μαθησιακοί στόχοι και ικανότητες, τις οποίες ο παιδαγωγός επιθυμεί να αναπτύξουν τα παιδιά

Αφού καθοριστούν οι στόχοι, στη συνέχεια θα πρέπει να προσδιοριστεί ποια κέντρα ενδιαφέροντος μπορούν να βοηθήσουν στην επίτευξη αυτών των στόχων

Στην συνέχεια θα πρέπει να επιλεγεί ο χώρος στον οποίο θα τοποθετηθεί το κάθε κέντρο ενδιαφέροντος, με τρόπο ώστε να εξασφαλίζεται ο διαχωρισμός των ήσυχων από τις θορυβώδεις δραστηριότητες

Οργάνωση του χώρου σε κέντρα ενδιαφέροντος (γωνιές)

Γενικά, κατά την οργάνωση των κέντρων ενδιαφέροντος θα πρέπει

- 1) να υπάρχουν **ορατά όρια** (τραπέζια, ράφια, χαλιά, γραμμές στο πάτωμα).
- 2) τα κέντρα ενδιαφέροντος να έχουν **ονόματα** τα οποία είναι κατανοητά από τα παιδιά.
- 3) να υπάρχει **αρκετός χώρος** ώστε να παίζουν αρκετά παιδιά μαζί.
- 4) να υπάρχουν **κανονισμοί «κυκλοφορίας»** μεταξύ των κέντρων ενδιαφέροντος, ώστε τα παιδιά που απασχολούνται σε ένα κέντρο ενδιαφέροντος, να μην παρεμποδίζονται από τα παιδιά που κυκλοφορούν ελεύθερα στο χώρο.
- 5) να υπάρχουν περιοχές στις οποίες μπορεί να λάβει χώρα, ταυτόχρονα, **διαφορετικοί τύποι παιχνιδιών** (μοναχικό παιχνίδι, παράλληλο παιχνίδι, δραματικό παιχνίδι, παιχνίδι κατασκευών, κ.λ.π.).
- 6) να τοποθετούνται **τα ήσυχα κέντρα ενδιαφέροντος μακριά από τα θορυβώδη**.
- 7) να τοποθετούνται τα κέντρα ενδιαφέροντος κοντά σε **εξοπλισμό που είναι αναγκαίος** (π.χ. οι περιοχές τέχνης και νερού πρέπει να βρίσκονται κοντά σε παροχή νερού).
- 8) τα κέντρα ενδιαφέροντος και ο χώρος να είναι έτσι οργανωμένα, ώστε να επιτρέπουν την **επίβλεψη των παιδιών**.
- 9) στα κέντρα ενδιαφέροντος να απεικονίζεται η **διαφορετικότητα** των παιδιών της τάξης.
- 10) τα κέντρα ενδιαφέροντος να είναι έτσι τοποθετημένα ώστε **να επιτρέπουν στα παιδιά να βλέπουν τα άλλα παιδιά** που εργάζονται στα άλλα κέντρα ενδιαφέροντος

Οργάνωση του χώρου σε «κέντρα ενδιαφέροντος» (γωνιές)

Ήσυχη ζώνη	Ενεργητική ζώνη	Ακατάστατη ζώνη
Βιβλιοθήκη	Παιχνίδι με οικοδομικό υλικό	Τέχνη
Υπολογιστές	Δραματικό παιχνίδι	Ανακάλυψη – Επιστήμη
Επιτραπέζια παιχνίδια	Ενεργητικό παιχνίδι εσωτερικού χώρου	Άμμος και νερό
Μαθηματικά	Μουσική και κίνηση	Μαγειρική
Λεπτή χειρισμοί		Ευλουργική
Γραφή		

Ζώνες δραστηριοτήτων στο προσχολικό περιβάλλον μάθησης

Οργάνωση του χώρου σε Εργαστήρια

Με τον όρο εργαστήρια εννοούνται δραστηριότητες που οργανώνονται στην τάξη και οι οποίες **επιβλέπονται και κατευθύνονται κυρίως από τον παιδαγωγό**. Η διαρρύθμιση και ο εξοπλισμός του Εργαστηρίου βάζουν το παιδί σε καταστάσεις επίλυσης προβλημάτων με μορφή ασκήσεων...

«Ως εργαστήριο ορίζουμε μια ενότητα χώρου με διαρρύθμιση, έπιπλα και εξοπλισμό ειδικά προσαρμοσμένα για να συμβάλλουν στην απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων μέσα από την ανάπτυξη συνεργατικών δραστηριοτήτων.», Vigy (1976)

Τα Εργαστήρια διαφέρουν, όπως τονίζεται από τους Καρτασίδου και συν. (2001),

→ Στα κέντρα ενδιαφέροντος οι δραστηριότητες είναι αυθόρμητες και ξεκινάνε από τα παιδιά, ενώ στα εργαστήρια οι δραστηριότητες **προτείνονται και κατευθύνονται από την παιδαγωγό**.

→ Τα εργαστήρια **δεν έχουν μόνιμο χώρο** εγκατάστασης, αλλά διαμορφώνονται τη στιγμή που εκτελείται η δραστηριότητα του συγκεκριμένου εργαστηρίου.

→ Τα εργαστήρια **οργανώνονται συνήθως με αφορμή τα θέματα** που επεξεργάζεται η τάξη, διαρκεί, επομένως, όσο χρειάζεται για να ολοκληρωθεί μια συγκεκριμένη δραστηριότητα.

Οργάνωση του χώρου σε «σταθμούς μάθησης»

Οι «σταθμοί μάθησης» (*learning stations*) ή αλλιώς «κέντρα μάθησης» (“*learning centers*”), είναι **χώροι για εξειδικευμένη ατομική εργασία** και προσφέρουν στο παιδί τη δυνατότητα να πειραματιστεί και να αποκτήσει εμπειρία σχετικά με κάποιο συγκεκριμένο θέμα-αντικείμενο μάθησης.

- ✓ Ο εκπαιδευτικός **μπορεί να δημιουργεί συχνά «σταθμούς μάθησης»**, ανάλογα με το Πρόγραμμα που ακολουθεί και τις ανάγκες των παιδιών.
- ✓ Γενικά, οι «σταθμοί μάθησης» θα πρέπει να προσφέρουν στα παιδιά **τη δυνατότητα να εργάζονται μόνα τους και ανεξάρτητα από τον εκπαιδευτικό**, που έχει ρόλο εποπτικό.
- ✓ Γι' αυτό **τα έπιπλα και ο εξοπλισμός του «σταθμού» θα πρέπει να παρέχουν σαφείς κατευθύνσεις για την εκτέλεση της δραστηριότητας και να προσφέρουν στο παιδί τη δυνατότητα αυτοδιόρθωσης των ενεργειών του**.

Η διαφορά των «σταθμών μάθησης» με τα κέντρα ενδιαφέροντος συνίσταται στο ότι οι «σταθμοί μάθησης» είναι πολύ απλοί στη διάταξή τους, χώροι εργασίας, που εξυπηρετούν την ανάπτυξη εξειδικευμένων δεξιοτήτων του παιδιού, σε ένα πολύ συγκεκριμένο αντικείμενο (Γερμανός, 2002, Σακελλαρίου, 2013).

Οργάνωση του χώρου σε «περιοχές δραστηριοτήτων»

*Οι «περιοχές δραστηριοτήτων» (activity areas), που χαρακτηρίζονται από **πιο σύνθετη διαμόρφωση και περισσότερο εξοπλισμό από τους άλλους, αποτελούν μικροπεριβάλλοντα μάθησης οργανωμένα γύρω από μια συγκεκριμένη θεματική ενότητα.***

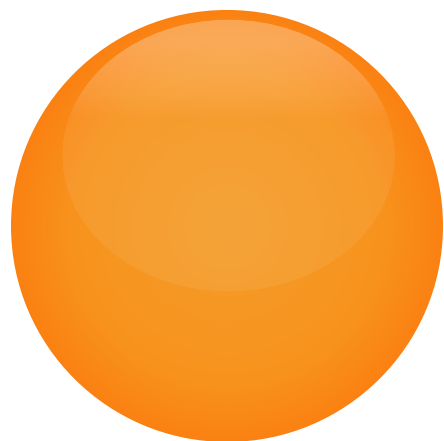
Η διαφορά των «περιοχών δραστηριοτήτων» με τα κέντρα ενδιαφέροντος είναι ότι οι «περιοχές δραστηριοτήτων» οργανώνονται και αναδιοργανώνονται σύμφωνα με τον προγραμματισμό της εκπαιδευτικής εργασίας κατά τη διάρκεια της σχολικής χρονιάς, ενώ τα κέντρα ενδιαφέροντος προορίζονται για αυθόρμητες απασχολήσεις ή παιχνίδια, και οργανώνονται περισσότερο με βάση το ενδιαφέρον των παιδιών (Γερμανός, 2002, Σακελλαρίου, 2013).

Οργάνωση του χώρου σε «περιοχές λειτουργίας ομάδων»

Η ανάπτυξη μικρών ομάδων λειτουργούν ως τόποι αλληλεπίδρασης και καλλιέργειας κοινωνικών δεξιοτήτων. Μπορεί να είναι εξοπλισμένες με τραπέζια και καθίσματα ή με μοκέτα και μαξιλάρες, χωρίς κανένα έπιπλο (Γερμανός, 2002, Σακελλαρίου).

«Στην ελληνόγλωσση βιβλιογραφία όλες οι κατηγορίες χώρου στην προσχολική τάξη μεταφράζονται σαν «γωνιές» (!).

Πρόκειται για ένα σοβαρό λάθος που δεν επιτρέπει στον αναγνώστη αυτών των θεμάτων να αντιληφθεί τις διαφορές στην οργάνωση και την παιδαγωγική λειτουργία των επιμέρους ενοτήτων χώρου στο νηπιαγωγείο».

ΣΥΝΕΧΕΙΑ...